

KONGRESY, SYMPOZJA I KONFERENCJE

XVII Konferencja Stratygrafia Plejstocenu Polski pt. *Dynamika zaniku lądolodu podczas fazy pomorskiej* w NE części Pojezierza Mazurskiego Jeziorowskie, 6–10.09.2010

W dniach 6–10 września 2010 r. w Jeziorowskich na Pojezierzu Mazurskim odbyła się XVII Konferencja Stratygrafii Plejstocenu Polski. W tym roku zagadnieniem przewodnim była dynamika zaniku lądolodu podczas fazy pomorskiej zlodowacenia Wisły w północno-wschodniej części Pojezierza Mazurskiego. Głównym organizatorem spotkania był Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy we współpracy z pracownikami naukowymi Wydziału Geografii Uniwersytetu Warszawskiego, Instytutu Nauk o Ziemi Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie oraz Komitet Badań Czwartorzędu. W skład komitetu organizacyjnego weszli: dr K. Pochocka-Szwarc, dr T. Krzywicki, doc. dr hab. S. Lisicki, J. Rychel oraz R. Swadźba i J. Przasnyska.

Na konferencję przybyło 75 osób reprezentujących zarówno polskie, jak i zagraniczne ośrodki naukowo-badawcze. W czasie spotkania 2,5 dnia przeznaczono na referaty, a 2 dni na sesje terenowe, na których omawiano opracowane wcześniej stanowiska położone w okolicy Wydmin, Olecka, Budr i Gołdapii oraz na Szeskich Wzgórzach.

Przed rozpoczęciem obrad odbyła się krótka wycieczka nad Jezioro Świącajty, w czasie której zagadnienie powstania jezior mazurskich przedstawiła K. Pochocka-Szwarc. Następnie uczestnicy wycieczki zwiedzali zespół parkowo-

-pałacowy oraz przystań jachtów w Sztynorcie. O historii tego miejsca niezwykle interesująco opowiadał pan Marcin Kędziński – przewodnik z Giżycka.

Referaty wprowadzające wygłosili pracownicy Zakładu Kartografii Geologicznej Struktur Płytkich PIG-PIB od lat pracujący w tej części Polski – T. Krzywicki, S. Lisicki, K. Pochocka-Szwarc i J. Rychel. Prelegenci omówili zarys budowy geologicznej osadów podczwartorzędowych i stratygrafię osadów plejstocenijskich północno-wschodniej części Pojezierza Mazurskiego ze szczególnym uwzględnieniem osadów interglacjału mazowieckiego. Temat przewodni konferencji został przybliżony uczestnikom w serii referatów dotyczących zlodowacenia wisły oraz procesów deglacjacji, czyli procesów dzięki którym dzisiaj możemy podziwiać piękno Pojezierza Mazurskiego. Przedstawiono także zagadnienia związane z geologią masywu Szeskich Wzgórz. Na zakończenie T. Krzywicki streścił uczestnikom rys historyczno-geograficzny rejonu, w którym odbywała się konferencja.

Drugi dzień obrad przeznaczony był przede wszystkim na referaty wygłaszane przez gości. Dotyczyły one zagadnień związanych z ostatnim zlodowaceniem w Polsce północno-wschodniej. Kolejność wygłaszanych referatów zdeterminowana była regionalizacją geograficzną prezen-

Ryc. 1. Uczestnicy konferencji w odsłonięciu na Brzozowej Górze. W tle ściana zachodnia z widoczną gliną zwałową. Fot. R. Wasiluk

towanych obszarów – początkowo omawiany był obszar suwalszczyzny, na końcu Nizinia Wielkopolska i regiony Polski północno-zachodniej. Podczas sesji popołudniowej omawiano badania paleobotaniczne prowadzone w Polsce północno-wschodniej. Tego dnia odbyła się także sesja posterowa, na której zaprezentowano ponad 20 posterów.

Pierwszy dzień sesji terenowej poświęcony był problematyce maksymalnego zasięgu lądolodu fazy pomorskiej i świadectwom jego dynamiki zapisanych w osadach. Wycieczkę terenową rozpoczęto od odwiedzenia stanowiska w Mazuchówce leżącej kilka kilometrów na północny wschód od Wydmin. Omówili je J. Rychel, B. Woronko oraz R. Wasiluk. W żwirowni odsłaniają się osady dokumentujące dynamiczną działalność czoła lądolodu. Po krótkiej przerwie śniadaniowej uczestnicy konferencji ruszyli w kierunku Olecka. W Stożnem, na południe od masywu Szeskich Wzgórz, w jednej z czynnych żwirowni zaprezentowano budowę formy szczelinowej, którą opracowali S. Lisicki, E. Szykaruk, S. Terpiłowski, A. Godlewska oraz L. Kacprzak. Forma ta powstała w strefie marginalnej lądolodu fazy pomorskiej stadiału górnego zlodowacenia wisły. Ostatnim punktem pierwszego dnia sesji terenowej było odsłonięcie znajdujące się na najwyższym wzniesieniu Szeskich Wzgórz – na Szeskiej Górze (309,0 m n.p.m.), gdzie T. Krzywicki przedstawił swoją interpretację budowy geologicznej.

Drugiego dnia sesja terenowa odbywała się na obszarze położonym na zapleczu lądolodu maksymalnego zasięgu fazy pomorskiej. Omawiano zagadnienia dotyczące recesji tego lądolodu. Na stanowisku Brzozowa Góra K. Pochocka-Szwarc i B. Woronko przedstawiły wyniki badań geologicznych i sedimentologicznych, które wskazują na to,

Ryc. 2. Odsłonięcie na Szeskiej Górze. Uczestnicy na ścieżce wytyczonej na stromej piaszczystej ścianie formy interpretowanej jako kem. Fot. T. Krzywicki

że w czasie recesji lądolodu z linii moren czołowych Węgorzewo–Piłackie Wzgórze miały miejsce niewielkie awanse czoła lądolodu. Na przedpolu lodowca powstały osady sandołowe, zaburzone w trakcie późniejszego awansu. Należy dodać, że interpretacja sytuacji geologicznej osadów w Mazuchówce oraz w Brzozowej Górze rzuca nowe światło na szeroko dyskutowany charakter zaniku lądolodu podczas fazy pomorskiej i wskazuje na jego zróżnicowanie oraz dynamikę.

Kolejnym punktem programu sesji było rozległe obniżenie Niecki Skaliskiej. Wyniki interdyscyplinarnych prac badawczych (prowadzonych zarówno w ramach doktoratu, jak i grantu) zreferowała K. Pochocka-Szwarc. Niecka Skaliska jest basenem, w którym znajdowało się zastoisko. Wody jeziora spłynęły w kierunku doliny Pregoły, rzeźbiąc głęboki kanion, który obecnie znajduje się po stronie rosyjskiej. Do zdarzenia tego doszło już po całkowitym ustąpieniu lądolodu z tego obszaru. W osadach wypełniających to rozległe (90 km²) obniżenie, którego powierzchnia jest niewiele mniejsza od powierzchni obecnej misy jeziora Śniardwy (113 km²), zapisana jest historia późnoglacialnych i holocenówskich zmian klimatycznych aż do okresu, kiedy na ziemiach tych pojawił się człowiek.

W sąsiedniej Rapie, w której znajduje się grobowiec rodzinny Fahrenheitów zbudowany w postaci piramidy, uczestnicy mogli zapoznać się z historią tego pruskiego rodu. Obecnie jest to jedna z atrakcji turystycznych regionu. W Bejnunach (umiejscowionych po stronie rosyjskiej) znajdują się pozostałości po świetnym niegdyś pałacu, w którym znajdowało się wiele dzieł sztuki. O historii grobowca i pałacu barwnie opowiadał T. Krzywicki.

Pod koniec drugiego dnia sesji terenowej odwiedzono Piękną Górę (Gołdapska Góra – 271 m n.p.m.), z której rozpościera się rozległy widok na miasto Gołdap i jego okolicę, położoną zarówno po polskiej, jak i po rosyjskiej stronie granicy. Podsumowano tam zagadnienia dotyczące budowy geologicznej Szeskich Wzgórz (kemy czy formy morenowe?). Na zakończenie T. Krzywicki omówił badania prowadzone przez archeologów z Instytutu Archeologicznego UW na grodzisku, którego pozostałości znajdują się na Piękną Górze. Osada funkcjonowała od IV do XII w., czyli od okresu wpływów rzymskich, przez okres wędrówek ludów, aż do wczesnego średniowiecza. Według archeologów stanowisko to ma duże znaczenie, ponieważ jako pierwsze z odkrytych w tej okolicy wskazuje na ciągłość użytkowania przez cały okres od IV do XII w.

W piątek 10 września odbyła się ostanía sesja referatów. Poruszono w jej trakcie zagadnienia sedimentologiczne oraz paleogeograficzne z regionu Polesia Wołyńskiego i doliny Bugu. Omówiono odkrycia archeologiczne we Wrocławiu w kontekście badań paleośrodowiskowych z okresu środkowego paleolitu. Zaprezentowano także wyniki prac geologiczno-geologicznych prowadzonych wzdłuż wykopów gazociągu budowanego we wschodniej Meklemburgii (północno-wschodnia część Niemiec). Streszczenia referatów oraz opisy stanowisk prezentowanych podczas konferencji znajdują się w przewodniku konferencji *Dynamika zaniku lądolodu podczas fazy pomorskiej w NE części Pojezierza Mazurskiego*, który jest dostępny w zasobach biblioteki PIG-PIB. Następna XVIII Konferencja Stratygrafia Plejstocenu Polski planowana jest w Borach Tucholskich. W imieniu organizatorów serdecznie na nią zapraszamy.

Katarzyna Pochocka-Szwarc & Joanna Rychel